

Паніна О.П. Засоби створення креолізованого навчального тексту для викладання фізики в вищих морських навчальних закладах з метою адаптації текстової навчальної інформації до специфіки «кліпового» мислення сучасної молоді /О.П.Паніна// Електронний Збірник матеріалів Міжнародної міждисциплінарної конференції «Україна-Польща: економічні та соціальні виклики 2030» (Варшава, Польська республіка, 30.06-02.07 2017). – Варшава, 2017. – 168 с.

УДК 371.385:53

**ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ КРЕОЛІЗОВАНОГО НАВЧАЛЬНОГО ТЕКСТУ
ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИКИ В ВИЩИХ МОРСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ З МЕТОЮ АДАПТАЦІЇ ТЕКСТОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ
ІНФОРМАЦІЇ ДО СПЕЦИФІКИ «КЛІПОВОГО» МИСЛЕННЯ
СУЧАСНОЇ МОЛОДІ**

Паніна Ольга Петрівна
викладач фізики вищої категорії
державного вищого навчального закладу
«Херсонське морехідне училище
рибної промисловості»

Сучасне покоління молодих людей зростає в умовах швидкого розвитку інформативно-комунікативних технологій, активна взаємодія з якими не тільки змінює якість життя, а й специфічно впливає на здатності сприйняття та засвоєння отриманої людиною інформації. Тож такі явища як синдром дефіциту уваги (нездатність довго зосереджуватись на відстеженні довгого ланцюга причинно-послідовних зв'язків) або net-мислення («кліпове мислення» [3]), тобто за Т.В.Семеновських «процес віддзеркалення багатьох різноманітних властивостей об'єктів без урахування зв'язків між ними, що характеризується фрагментарністю інформаційного потоку, алогічністю, відсутністю цілісної картини сприйняття оточуючого світу» [2]) вже є констатованим фактом, з яким працюють сучасні «когнітивні» психологи.

Тому перед освітянами постають проблеми пошуку нових форм надання наукової та пізнавальної інформації таким чином, щоб процес засвоєння знань був максимально прилаштований до цієї специфіки, а також став найбільш ефективним та результативним.

За для досягнення цієї мети в сучасній методиці викладання використовуються найрізноманітніші прийоми і методи, але в обмежених рамках цих тез розглянемо лише один із можливих варіантів донесення навчальної інформації як засіб адаптації текстової навчальної інформації до специфіки «кліпового» мислення сучасної молоді.

Базуючись на досвіді викладання фізики в Херсонському морехідному училищі рибної промисловості, можна засвідчити, що традиційні підручники, які протягом багатьох десятиліть використовувались, як основний елемент отримання професійних та спеціальних знань наразі втрачають, якщо не втратили зовсім, свою актуальність для носіїв «кліпового» мислення. Цей феномен пояснюється саме лінійністю і логічністю структури інформації, що міститься в підручнику[4] . А методика, яку варто пропонувати людині, народженій після 1980-х років, що зростала в оточенні комп'ютерних технологій (М.Пренски охарактеризував її як «цифрового аборигена» - “digital native” – на відміну від цифрових іммігрантів – “digital immigrants” – народжених в доцифрову епоху [5]) повинна враховувати когнітивну специфіку цієї нової генерації людей.

Одним із засобів зручної та ефективної передачі текстової навчальної інформації може бути так званий креолізований текст [6] – це текст, структура якого має одночасно дві складові: вербальну і невербальну. І якщо з вербальною складовою все більш-менш зрозуміло – вона повинна нести лінійну (можливо специфічно фрагментовану) інформацію з наданої теми – то невербальна складова тексту – це більше образотворчий компонент, який у комплексі з текстовим (тобто вербальним) впливає на інтерпретацію тексту. Тобто креолізація тексту – це комбінування вербальної і візуальної інформації в навчальному тексті. До невербальної складової можна віднести не тільки традиційні для будь-якого підручника ілюстрації і графіки, а й технічні моменти оформлення тексту: комбінування шрифтів, кольорів, фони текстів, піктограми, ідеограми, графічне оформлення вербальних текстів (наприклад, стовпчиком або у формі якоїсь фігури). Креолізований текст може містити будь-які зауважуючі знаки, виноски, а також посилання на електронні джерела.

Причому завдякі вільній структурі креолізованого тексту це робити дуже зручно і просто.

Але при створенні навчального матеріалу у вигляді креолізованого тексту все ж таки треба дотримуватись деяких умов. В процесі викладання було помічено, що надання великого об'єму спеціалізованої інформації бажано здійснювати у вигляді невеличких блоків, які, з одного боку є самодостатніми одиницями, а з іншого – послідовно викладеними ланками одного логічного ланцюга, що дозволяє задіяти як лінійні властивості пам'яті людини так і врахувати синдром дефіциту уваги.

Матеріал, наданий для вивчення, повинен бути виконаний так, щоб можна було самостійно і швидко об'єднувати ці відомості в логічні групи[1]. Перевагою креолізованого тексту є те, що матеріал у ньому можна розташувати таким чином, що кожна окрема сторінка містить логічно довершений фрагмент тексту, який є самостійним і незалежним від інших сторінок цього тексту. Можливості поліграфії дозволяють досягти максимального методичного ефекту. Так що, маючи в руках або на екрані монітора лише одну окрему сторінку креолізованого тексту, читач отримує таку кількість інформації на саме цю тему, яка не міститься на попередніх і наступних сторінках вказаного конспекту.

Звичайно, не можна вважати, що креолізований текст є надбанням лише сучасної комп'ютеризованої епохи. Доступними методами діючі вчителі та викладачі завжди прагнули полегшити процес засвоєння інформації шляхом її візуалізації за допомогою різноманітних ілюстрацій. Але саме в сучасних умовах створення подібних текстових структур стає не тільки доступним, а й наразі дуже актуальним, оскільки враховує когнітивну специфіку «цифрових людей» і дозволяє нейтралізувати протиріччя між лінійністю пам'яті та алогічністю «кліпового» мислення.

Список використаних джерел:

1. Досвід застосування опорних конспектів як засобу організації самостійної роботи курсантів вищих морських навчальних закладів умовах компетентнісного підходу до навчання фізики / О.П.Паніна – Чернігів, 2016.

Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: педагогічні науки. Випуск 138. – С.130-135.

2. «Клиповое мышление» – феномен современности / Т.В.Семеновских – Оптимальные коммуникации (ОК): Эпистемический ресурс Академии медиаиндустрии и кафедры теории и практики общественной связности РГГУ[Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://jarki.ru/wpress/2013/02/18/3208/>.
3. Метафизика пата: Косноязычие усталого человека / Ф.И. Гиренок– М: Лабиринт, 1995. – С.123. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.hrono.ru/libris/lib_g/girenok_pat.html
4. Методичні особливості надання навчального матеріалу з фізики курсантам морських ВНЗ з урахуванням специфіки когнітивного сприйняття і впливу інформаційно-комунікативних чинників / О.П.Паніна – Кропивницький, 20016. Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної освіти. Випуск 10. Частина 3. – С.78-83.
5. Prensky M. Digital natives, digital immigrants. On the Horizon, 2001a, 9(5). Lincoln: NCB University Press. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>
6. Креализованные тексты и их коммуникативная функция / Ю.А. Сорокин, Е.Ф. Тарасов // Оптимизация речевого воздействия. – М.: Наука, 1990. – С.180-186.